

Тому в сучасних умовах відчувається гостра необхідність в адаптації і впровадженні у діяльність українських аграрних корпорацій принципів на умовах імперативу (тобто на умовах наказу, закону) принципів, що складають основу діяльності зарубіжних корпорацій протягом тривалого періоду їх розвитку.

З метою проведення ґрунтовного дослідження інституційних підвалин корпоративного управління в агробізнесі ми пропонуємо ввести у категоріальний апарат економічної теорії поняття «корпоративний імператив», під яким будемо розуміти умови і фактори обов'язкового досягнення ефективності програмно – цільових витрат, якості виробленої продукції, прогнозних (планових) проміжних і кінцевих результатів в корпоративних підприємствах.

Корпоративне управління в агробізнесі на основі корпоративного імперативу буде сприяти не лише задоволенню вимог потенційних інвесторів, але й буде основою визначення довгострокових цілей, а відповідно й узгодження довгострокових і короткострокових планів розвитку корпоративних підприємств.

Як основні мотиви, що зумовлюють необхідність впровадження корпоративного імперативу, можна виділити те, що він буде забезпечувати:

- керівництво системою поточного та стратегічного планування проміжних і кінцевих результатів, визначення границь бізнес-операцій;
- обов'язкового досягнення ефективності програмно – цільових витрат, загальних цілей, які виходять за межі індивідуальних амбіцій власників акцій чи потреб окремих осіб;
- поширення відчуття згуртованості серед персоналу всіх рівнів, що сприятиме побудові сильної організаційної культури.

Висновки

Розвиток корпоративного управління в агробізнесі України знаходиться на етапі становлення, з урахуванням прогресивного світового досвіду. Разом із тим розвиток українського корпоративного управління в агробізнесі потребує урахування його особливостей, специфіки, адже специфіка формування корпоративного сектору в різних економічних системах впливає на його подальший розвиток та створює умови або обмеження для наступного розвитку та інтеграції в світову економіку. Усвідомлення сутності корпоративності, філософії агробізнесу, впровадження імперативу в дотриманні принципів – є шляхом до ефективного корпоративного управління в українському агробізнесі.

Література

1. Давиденко Н.М. Економічна природа корпоративного управління // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип. 4 (95), 2009. – С. 20–22.
2. Давиденко Н.М. Принципи фінансового управління корпоративним сектором економіки України // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. – Кам'янець-Подільський, 2008, вип. 16. том 3. – С. 409–411.
3. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 №3480-IV// Відомості Верховної Ради України від 04.08.2006. – 2006 р., №31, с. 1126, стаття 268.
4. Євтушевський В.А. Основи корпоративного управління: навч. посіб. – К.: Знання – Прес, 2002. – 317с.
5. Корпоративное управление. Владельцы и наемные работники акционерного общества / Под редакцией Марека Хесселя. Фордхемский университет. – Пер. с англ. – М.: «Джон Уайли энд Санз», 1996. – 240 с.
6. Словарь иностранных слов. – 18-е изд., стер. – М.: Рус. яз., 1989. – 624 с.

Н.Д. БЕЛОУС,

к.е.н., доцент, Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі

Узагальнення кількісних методів оцінки діяльності підприємств

Узагальнено теоретичні аспекти методики оцінки діяльності підприємств, визначено їх характеристику, окреслено їхні переваги та недоліки. Дослідження присвячено оптимізації методики оцінки діяльності підприємств на основі світових тенденцій та існуючих наукових розробок з метою підвищення ефективності управління підприємницьких структур.

Ключові слова: методика оцінки діяльності підприємств, оптимізація, ефективність управління.

Обобщены теоретические аспекты методики оценки деятельности предприятий, определена их характери-

стика, очерчены их преимущества и недостатки. Исследование посвящено оптимизации методики оценки деятельности предприятий на основе мировых тенденций и существующих научных разработок с целью повышения эффективности управления предпринимательских структур.

Ключевые слова: методика оценки деятельности предприятий, оптимизация, эффективность управления предпринимательских структур.

Generalized theoretical aspects of method of estimation of activity of enterprises, certainly their description, outli-

ned their advantages and failings. Research is devoted optimization of method of estimation of activity of enterprises on the basis of world tendencies and existent scientific developments with the purpose of increase of efficiency of management of enterprise structures.

Постановка проблеми. В умовах створення та впровадження ефективних методів управління, які регулюються ринковими відносинами, кількісна оцінка результатів діяльності вітчизняних підприємств стає головною передумовою їх ефективного господарювання. Так, в реалізації етапів управління підприємством значну роль відіграє достовірність та своєчасна оцінка результатів його діяльності на основі оптимальної методики, що використовується при її проведенні. Ефективна оцінка діяльності підприємств забезпечує отримання інформації, необхідної для прийняття різноманітних управлінських рішень.

Необхідно зазначити, що кількісні методи, незважаючи на поширену світову практику, в процесі оцінки діяльності вітчизняних підприємств не здобули широкого застосування. Необхідність узагальнення кількісних методів оцінки результатів діяльності підприємств із застосуванням принципів наукового підходу визначила актуальність, а процес реформування системи управління суб'єктів господарювання, який у часі співпав із проведенням кардинальних змін в економіці України, обумовив необхідність дослідження.

Новацією даної статті є спеціальне комплексне дослідження теоретичних основ, вирішення ряду питань щодо впровадження кількісних методів оцінки в діяльність вітчизняних підприємств.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питання застосування кількісних методів оцінки результатів діяльності підприємств у вітчизняній практиці широко не досліджено. Ряд авторів досліджують застосування кількісних методів в оцінці ризику підприємств, серед яких: Г.Я. Гольдштейн [1], М.П. Денисенко [3], А.В. Матвійчук [11], К.О. Чигирик [3], та ін. Широкого застосування здобуло використання кількісних методів оцінки при оцінці конкурентних переваг та результатів діяльності персоналу підприємства. Зазначеною проблематикою займаються такі науковці: Д.П. Богиня [2], О.А. Грішнова [2], М.В. Лапа [6], А.М. Колот [5], О.В. Крушельницька [8], Д.П. Мельничук [8], В.С. Савельєва [10], О.Л. Єськов [10] та ін. І тільки окремі науковці застосовують кількісні методи оцінки при оцінці результатів діяльності підприємств, серед яких Я. Комаринський, І.Г. Яремчук [7]. Таким чином, питання застосування кількісних методів оцінки в діяльності вітчизняних підприємств потребують подальшого дослідження і обґрунтування задля практичного застосування.

Мета статті. Неспроможність подолання негативних тенденцій у своїй діяльності, сучасні кризові умови функціонування суб'єктів господарювання в Україні підкреслюють актуальність зазначеної проблематики, а необхідність розробки ефективних методів оцінки задля розробки системи

відповідних заходів фінансово-економічної стабільності підприємств на основі світових тенденцій та існуючих наукових розробок обумовлюють мету дослідження.

Виклад основного матеріалу. У світовій практиці застосовуються достатньо різноманітні види, підходи і методи оцінки діяльності підприємств. Виникнення оцінки та методики її здійснення як економічної категорії найчастіше пов'язують із розвитком аналізу. Так, аналітико-системний процес, який стосувався явищ суспільного життя, соціально-економічного устрою, виробництва, обміну та споживання, привів науковців до висновку, що саме виробництво і добробут людей, економічне зростання і кризові явища перебувають під впливом різноманітних факторів, а також законів економічного життя. Зазначені процеси вимагали досліджень, обґрунтувань та адекватних і об'єктивних оцінок. Таким чином, відбулося зародження науки, спроможної проникнути в сутність процесів та дати обґрунтування законам економічного життя. Такою наукою стала політична економія, на надрах якої виник економічний аналіз. Узагальнення підходів до ефективної оцінки діяльності компаній пов'язують із процесами, що відбулися у 70-х роках XIX ст., унаслідок необхідності банкірів оцінити своїх клієнтів при наданні кредитів. Наукові дослідження привели до виникнення певних правил та пошуку відносних величин і коефіцієнтів при оцінці діяльності компаній. Деякі сучасні науковці обґрунтовано пов'язують виникнення економічної оцінки зі становленням бухгалтерського обліку, і балансоведенням зокрема [9]. Необхідно зазначити, що американський розвиток практики оцінки та аналізу діяльності компаній значно випереджав європейський. Так, американські аналітики зосередили свою увагу не на теоретичному аспекті, а на розвитку достовірних і простих методів оцінки, які б дозволили з максимальним ступенем наочності в одній таблиці представити стан усіх справ та тенденцій на фірмі. Використання зазначеного підходу спонукало до виникнення кількісних методів оцінки, які за допомогою графічного зображення, певної шкали та рейтингів дозволяють виміряти результати діяльності підприємства. Сьогодні поняття оцінки прийнято розмежовувати з точки зору об'єкта застосування та в економічному значенні, оцінка означає процес вираження господарських цінностей у грошовій формі. Незважаючи на вагомий науковий дослідження, пошук альтернативних та ефективних методів оцінки діяльності підприємств і до сьогодні привертає велику увагу практиків та науковців, що пояснюється важливістю зазначених питань.

У цілому в практиці оцінки простежуються два основні підходи – оцінка загальної вартості підприємства та оцінка його діяльності. Також існує досить розповсюджене твердження, що результати діяльності підприємств можна оцінити відповідно до величини доходу власників адже саме його розмір визначає ефективність функціонування суб'єкта господарювання. В.П. Савчук, який є фундатором зазначеного підходу, вважає, що критерій багатства власника має лежати

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ти в основі при оцінці як компанії в цілому, так і окремих його складових [9]. Однак необхідно зазначити, що даний спосіб не розкриває по суті господарську діяльність підприємницької структури та є дещо суб'єктивним.

Досліджуючи вітчизняну практику, необхідно констатувати, що при адміністративно-командній економіці оцінка вартості підприємств, як правило, здійснювалася тільки при передачі підприємства з балансу на баланс. У сучасних умовах функціонування об'єктивна оцінка вартості як діючих, так і ліквідованих підприємств необхідна для здійснення ряду цивільно-правових актів: купівлі-продажу, оренди, застави, страхування, інвестування у власність, переоцінки основних фондів, злитті чи поглиннанні підприємств, виконанні судового рішення тощо. Різноманітність функцій оцінок говорить про те, що в сучасних умовах господарювання значимість оцінки вартості підприємства незмірно зростає. Вибір того чи іншого підходу і методу оцінки вартості підприємства визначається метою і функцією оцінки, а також особливостями оцінюваного підприємства. При проведенні оцінки важливими чинниками стають: ціль оцінки; функції оцінки; масштаби підприємства; період оцінки тощо. Одним із протиріч, характерних для української економіки, є те, що, з одного боку, існує необхідність об'єктивної оцінки вартості підприємства методами, що відповідають природі ринкової економіки, а з іншого – вітчизняним підприємствам не вистачає необхідних умов для застосування цих методів на практиці. Наразі характерною ознакою української економіки є її нестабільність, що зароджує певні ризики для вітчизняних підприємств. До вагомого негативного чинника при проведенні оцінки можна також віднести постійні інфляційні процеси, недостовірність показника індексу інфляції, що призводять до викривлення інформації, яку необхідно одержати чи аналізувати. Таким чином, велика кількість показників у нинішніх умовах функціонування підприємницьких структур не може бути використана для оцінки результатів діяльності в повній достовірній мірі.

Загальним підходом щодо визначення оцінки вартості підприємства слугує оцінка його власного та залученого капіталів на основі їх ринкової ціни. Також відповідно до міжнародних та національних стандартів оцінки використовуються загальновідомі три основні (традиційні) підходи до оцінки вартості бізнесу: витратний, дохідний і порівняльний [1, 2]. Для оцінки підприємства з метою купівлі-продажу, страхування, дарування тощо використовують аналітичні види оцінки. В цілому аналітична оцінка в закордонній практиці представлена трьома основними підходами, що передбачають дослідження підприємства з різноманітних ракурсів бізнесу. Як правило, з метою достовірної оцінки застосовують по чергово всі три підходи, а потім обґрунтовується єдине значення оцінки підприємства.

Оцінка діяльності суб'єкта господарювання є ваговою складовою системи управління підприємством та надає можливість оцінити результативність та ефективність його

функціонування. І в теорії, і на практиці розрізняють два види оцінки діяльності суб'єкта господарювання: внутрішню (самооцінку) й зовнішню оцінку [5]. Стосовно самооцінки зазначимо, що вона залежить від критеріїв, виду та особливостей діяльності, системи управління, а також зосереджується на максимізації прибутку. Так, у практиці господарської діяльності існує ціла низка уявлень, еталонів, образів щодо ідеальної системи управління та оцінки зокрема. Питання зовнішньої та внутрішньої оцінки діяльності суб'єкта господарювання є широко досліджуваним у сучасній науковій літературі та практичній діяльності підприємств. Необхідно зазначити, що залежно від цілей та завдань оцінки в кожному конкретному підприємстві використовують різні методи та види оцінки. Дослідження існуючих наукових підходів дозволяє узагальнити класифікацію методів та видів оцінки діяльності суб'єкта господарювання. Необхідно зазначити, що класифікація видів та методів оцінки досить різноманітна. В цілому методи оцінки діяльності суб'єкта господарювання класифікуються за двома ознаками: за формою вираження кінцевого результату; за інструментами оцінки [2, с. 277–280]. За формою вираження кінцевого результату методи оцінки діяльності суб'єкта господарювання розподіляються на описові, кількісні та комбіновані. За інструментами оцінки методика оцінки діяльності суб'єкта господарювання розподіляється на: прогностичний, практичний, імітаційний [4, с. 82–90]. Аналіз вітчизняної літератури показує, що види оцінки класифікуються: за змістом, за регулярністю, за періодом, за системністю, за суб'єктом, за професійно-функціональною структурою, відповідно до критеріїв оцінки тощо [2, с. 272–273].

Необхідно зазначити, що при процедурі оцінки результатів діяльності підприємства необхідно застосовувати різні методи та види оцінки відповідно до виду підприємства, його структури, сфери діяльності тощо. Для створення механізму оцінки результатів діяльності підприємства необхідно врахувати класифікацію, види та методи оцінки та сформулювати етапи його реалізації.

Кількісні методи оцінки, як зазначалося, здобули широке використання в діяльності західних компаній. У вітчизняній практиці обумовлені методи не є новими, однак і не мають поширеного застосування та використовуються переважно при оцінці результатів діяльності персоналу підприємств. Необхідно зазначити, що кількісні методи є зручними у формуванні інформації, доступними для використання, передбачають наочне зображення, що спрощує їх сприйняття. Враховуючи специфіку кількісних методів, на нашу думку, їх застосування оптимальне при оцінці таких важливих складових системи управління діяльністю суб'єкта господарювання, як конкурентні переваги. Так, питання конкурентних переваг та методики їхньої оцінки з кожним роком привертає до себе все більшої уваги. В сучасному економічному просторі підприємства функціонують у конкурентному середовищі, що спонукає їх знаходити шляхи реалізації стійких

позицій на ринку товарів та послуг, опанувати сучасні нові та вдосконалювати існуючі методи управління своєю діяльністю. За зазначених умов питання застосування кількісних методів у процесі оцінки діяльності суб'єкта господарювання, його конкурентних переваг зокрема, є вагомим об'єктом при розробці механізму оцінки для кожного конкретного підприємства та його окремих структурних частин.

Аналіз наукових досліджень показує різноманітність кількісних методів. Одним із кількісних методів оцінки є графічна шкала оцінок, яка передбачає використання числової вісі. Зазначений метод оптимально, на нашу думку, підходить для оцінки конкурентних переваг підприємства, яким надаються числові значення, що наносяться на числову вісь. Для порівняння конкурентних переваг підприємства з іншими, що існують на ринку, або порівняння показників результатів діяльності структурних частин оптимально підходить ранжування. При ранжуванні можуть застосовуватися парні порівняння або чергування гірших і кращих результатів діяльності підприємств або структурних частин.

Алфавітно-числова шкала як кількісний метод оцінки результатів діяльності оцінює фактори, що впливають на зазначені результати. Основу цієї оцінки складає шкала, відповідно до якої зіставляються результати діяльності, окремі показники тощо.

Біхевіористична шкала є різновидом алфавітно-числової шкали та застосовується для оцінювання різних видів діяльності, асортименту продукції тощо, за шкалою диференційованих числових значень, як правило, від 1 (відмінно) до 7 (дуже погано).

Функціональний аналіз роботи як кількісний метод оцінки встановлює рейтинг роботи та призначений для того, щоб створити стандартизовану процедуру для порівняння і класифікації видів робіт та послуг. Відповідно до цієї методики інформація накопичується на «бланку аналізу роботи».

Використовуючи західний досвід, необхідно зауважити, що для оцінки діяльності компанії закордонні фахівці застосовують додаткові кількісні методи. Найважливішими з них є: критерії центральної тенденції; показник мінливості; критерії статистичних відносин; вартість грошей з врахуванням доходу майбутнього періоду; перевірка коефіцієнтів; регресивний аналіз; множинна регресивна модель.

Оцінка методом критеріїв центральної тенденції здійснюється шляхом розрахунку середнього арифметичного та середнього геометричного. Середнє арифметичне – це сума цифрових значень набору спостережень, поділена на загальну кількість спостережень. Математично середнє арифметичне розраховується таким чином:

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}, \quad (1)$$

де \bar{x} – середнє арифметичне змінної;

x – ряд значень змінної;

\sum – сума;

n – загальна кількість спостережень.

Зазначений метод достатньо часто застосовують для розрахунку середніх арифметичних змінних цін курсів цінних паперів для сукупного індексу корпорацій. Перевага середньоарифметичного методу полягає в тому, що це найбільш проста з середніх величин і не потребує довгого пояснення. Для коригування неточності середнього арифметичного застосовують середнє геометричне значення. Середнє геометричне ряду n додатних чисел визначається як корінь n -ної степені добутку одержаного множенням ряду величин. Математично це виражається так:

$$CG = \sqrt[n]{(x_1)(x_2)(x_3)\dots(x_n)}. \quad (2)$$

Після того як встановлено критерії центральної тенденції, аналітику необхідно визначити надійність цього критерію для опису загальної множини даних. З цієї метою застосовується показник мінливості таким шляхом: 1) обчислюється середнє арифметичне значення; 2) середнє арифметичне віднімається від результатів кожного спостереження для одержання кожного множини відхилень; 3) відхилення піднімається до другої степені; 4) підсумовується одержаний результат і ділиться на число спостережень, щоб одержати відхилення. Математично середнє і середнє квадратичне відхилення одержують так:

$$v^2 = \frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n} \quad (3)$$

$$v = \frac{\sqrt{\sum (x - \bar{x})^2}}{n}. \quad (4)$$

Обчислення середнього відхилення і середнього квадратичного відхилення очікуваної вартості цін базуються на теорії ймовірності і показує інвесторам, які наслідки можуть мати їхні інвестиції в майбутньому. Крім цього, досить часто аналітики використовують критерії статистичних відносин.

Аналіз діяльності компанії також включає прогнозування на основі відносин між двома або кількома змінними. Один із використовуваних методів – регресивний аналіз, який досліджує відношення між однією або кількома іншими (передбачуваними або незалежними) змінними. При прогнозуванні прибутку по звичайній акції аналітик вивчає відношення між нормою прибутку з цих акцій і нормою прибутку на фондовій біржі, а також прибуток по казначейських векселях. Аналітик спочатку одержує множину даних минулого періоду, і чим більше число минулих спостережень, тим точніше визначення. Факторами, що впливають на норму прибутку по звичайних акціях, як правило, визначаються: зміни доходу для декількох компаній; зміни в індексі певної галузі; зміни індексу в доходах фондової біржі; зміна рівня інфляції; зміна у валовому національному прибутку; зміна в наявних персональних надходженнях; зміни в доходах короткостро-

кових державних облігація; зміни в доходах у довгострокових корпоративних облігація.

Після визначення лінійного співвідношення між дійсною і прогнозованою змінними можна використати регресивний аналіз, щоб оцінити відношення між змінними.

Необхідно зазначити, що узагальнені нами кількісні методи оцінки є недостатньо дослідженими в практичному аспекті діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання та потребують подальшого опрацювання. Тому наступними напрямками наших досліджень обрано реалізацію та практичне дослідження методики оцінки діяльності підприємницьких структур, та кількісних методів зокрема, з метою підвищення ефективності системи їх управління.

Висновки

Проведені дослідження щодо узагальнення кількісних методів оцінки результатів діяльності підприємств дозволяють дійти таких висновків. Процес оцінки в діяльності суб'єктів господарювання являється важливим етапом, що забезпечує ефективність системи управління. Застосування певної методики оцінки є специфічним організаційним процесом, що регламентується характеристиками кожного конкретного підприємства. На нашу думку, використання кількісних методів оцінки при аналізі результатів діяльності підприємницьких структур є обґрунтованим та доцільним, оскільки зазначені методи мають ряд переваг. Так, кількісні методи оцінки є простими у формуванні, зрозумілими та наочними для використання. Нами зазначено, що кількісні методи оцінки є пріоритетними при оцінці конкурентних переваг структурних підрозділів, видів продукції та підприємства в цілому, ефективно управління якими приведе до їх стійкого економічного зростання.

Література

1. Гольдштейн Г.Я. Стратегический инновационный менеджмент: тенденции, технологии, практика. – Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2002 г. – 179 с.
2. Богиня Д.П., Грішнова О.А. Основи економіки праці: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2000. – С. 94–100.
3. Денисенко М.П., Чигирик К.О. Методи мінімізації ризиків за розробки інноваційних проєктів // Пробл. науки. – 2007. – №4. – С. 2–6.
4. «Загальні засади оцінки майна та майнових прав»: постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 №1440 «Про затвердження Національного стандарту №1» // Офіційний вісник України. – 2003. – №37. – С. 629.
5. Колот А.М. 61 мотивація персоналу: Підручник. – К.: КНЕУ, 2002. – С. 294–295.
6. Конкурентоспроможність персоналу: Навч.-метод. посібник. – Черніг. центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів держ. Влади, органів місц. самоврядування, держ. п-в, установ і орг.; Укр.: Лапа М.В. – Чернігів: ЦППК, 2009. – С. 15.
7. Комаринський Я., Яремчук І. Фінансово-інвестиційний аналіз: Навч. посіб. – Київ, 1996. – С. 297.
8. Крушельницька О.В., Мельничук Д.П. Управління персоналом: Навч. посіб. – К., Кондор. – 2–3. – С. 26.
9. Олійник О.В. Генезис економічного аналізу: ретроспектива колективної аналітичної думки (1960–1980) // Міжнародний збірник наукових праць «Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу», Випуск 2 – Житомир, 2006 р. – С. 40–56.
10. Савельєва В.С., Єськов О.Л. Управління персоналом: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – С. 12–13.
11. Матвійчук А.В. Економічні ризики в інвестиційній діяльності: Монографія / Вінниц. нац. техн. ун-т. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. – 205 с.: іл.
12. Международные стандарты оценки. Кн. 1 / Микерин Г.И., Недужий М.И., Паелое Н.В., Ящина Н.Н. – М.: НОВОСТИ, 2000. – 264 с.

О.Г. ПЕНЬКОВА,
к.е.н., доцент, УНУС

Економічна та соціальна ефективність реформування галузі охорони здоров'я України

У статті розглянуто зарубіжний досвід організації фінансування охорони здоров'я. З позиції економічної та соціальної ефективності проаналізовано переваги та недоліки основних напрямів реформування вітчизняної системи охорони здоров'я.

Ключові слова: охорона здоров'я, фінансування охорони здоров'я, реформування системи охорони здоров'я.

В статье рассмотрен зарубежный опыт организации финансирования здравоохранения. С позиций экономической и социальной эффективности проанализированы

преимущества и недостатки основных направлений реформирования отечественной системы здравоохранения.

Ключевые слова: здравоохранение, финансирование здравоохранения, реформирование системы здравоохранения.

The article deals with international experience of health care financing. From the perspective of economic and social efficiency analyzes advantages and disadvantages of the main directions of reforming national health system